

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ing. Viery Horčicové a soudců Mgr. Martina Lachmanna a JUDr. Jaromíra Klepše v právní věci

žalobkyně: J. B., IČO: ...
sídlem ...

zastoupené Mgr. et Mgr. Markem Škrobánkem, advokátem,
sídlem Stodolní 741/15, Ostrava

proti

žalovanému: Ministerstvo životního prostředí
sídlem Vršovická 1442/65, Praha 10

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 15. 6. 2015, čj. 969/580/15, 40949/ENV

takto:

- I. Rozhodnutí Ministerstva životního prostředí ze dne 15. 6. 2015, čj. 969/580/15,40949/ENV, **se zrušuje** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobkyni náhradu nákladů řízení ve výši 15 342 Kč, a to do jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupce žalobkyně, Mgr. et Mgr. Marka Škrobánka, advokáta.

Odůvodnění:

- I. Předmět řízení a vymezení sporu

1. Žalobkyně se podanou žalobou domáhala zrušení rozhodnutí Ministerstva životního prostředí (dále též „žalovaný“) ze dne 25. 9. 2015, čj. 64489/ENV/15, 979/540/15 (dále též „**Napadené rozhodnutí**“), kterým žalovaný zamítl odvolání žalobkyně a potvrdil rozhodnutí České inspekce životního prostředí, oblastního inspektorátu Ostrava (dále jen „**správní orgán prvního stupně**“) ze dne 10. 2. 2015, čj. ČIŽP/49/OOV/SR01/1417567.003/15/VAW (dále jen „**Prvostupňové rozhodnutí**“).
2. Prvostupňovým rozhodnutím správní orgán prvního stupně uložil žalobkyni podle § 125a odst. 2 písm. d) zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**vodní zákon**“), pokutu ve výši 50 000 Kč za sbíhající se správní delikty
 - (i.) dle § 125a odst. 1 písm. l) vodního zákona, kterého se žalobkyně dopustila tím, že dne 25. 10. 2014 při nakládání se závadnými látkami (statkovým hnojem a výluhy z něj) na půdním bloku č. 8704 v k.ú. Melč neučinila přiměřená opatření, aby tyto látky nevnikly do povrchových vod, pravobřežního přítoku Melčského potoka včetně rybníku, jímž tento tok protéká, čímž došlo k porušení § 39 odst. 1 vodního zákona, a
 - (ii.) dle § 125g odst. 3 vodního zákona, kterého se žalobkyně dopustila tím, že provozovala polní hnojiště na půdním bloku č. 8704 v k.ú. Melč, který nebyl uveden mezi vytipovanými lokalitami pro polní hnojiště ve schváleném havarijním plánu, tedy nepoužila způsob zacházení se závadnými látkami, který je vhodný z hlediska ochrany vod, čímž došlo k porušení § 39 odst. 4 písm. b) vodního zákona.
3. Žalovaný Napadeným rozhodnutím odvolání žalobkyně proti Prvostupňovému rozhodnutí zamítl a Prvostupňové rozhodnutí potvrdil.

II. Rozhodnutí žalovaného (napadené rozhodnutí)

4. Žalovaný v odůvodnění Napadeného rozhodnutí shrnul závěry uvedené v Prvostupňovém rozhodnutí a sumarizoval námitky, které žalobkyně v odvolání proti Prvostupňovému rozhodnutí vznesla.
5. Žalovaný k bodu III. podaného odvolání uvedl, že samotný hnůj (statkové hnojivo nebo též chlévská mrva) stejně jako jeho výluhy – hnojůvka jsou prokazatelně závadnými látkami ve smyslu § 39 odst. 1 vodního zákona, neboť se jedná o nebezpečné látky dle přílohy č. 1 vodního zákona, které mají nepříznivý účinek na kyslíkovou rovnováhu ve vodním prostředí. Žalovaný s poukazem na § 39 odst. 1 větu druhou vodního zákona a § 39 odst. 2 vodního zákona konstatoval, že povinnosti ve smyslu § 39 vodního zákona jsou vázány na toho, kdo se závadnými látkami prokazatelně nakládá, tedy na toho, kdo je skladuje, či s nimi jinak zachází. V tomto případě není podle žalovaného rozhodující, kdo předmětné polní hnojiště zřídil a kdo na něm skladoval hnůj před tím, než polní hnojiště začala užívat žalobkyně; za rozhodující považoval žalovaný skutečnost, že žalobkyně dne 25. 10. 2014 zacházela se závadnými látkami – hnojem a hnojůvkou takovým způsobem, že došlo k úniku hnojůvky do vod povrchových, pravobřežního přítoku Melčského potoka včetně rybníku, jímž tento tok protéká, čímž byla prokazatelně naplněna skutková podstata správního deliktu dle § 125a odst. 1 písm. l) vodního zákona.
6. Žalobkyně dle žalovaného v průběhu kontroly, ani v průběhu prvoinstančního a odvolacího řízení nepopřela, že dne 25. 10. 2014 se závadnými látkami zacházela (skladovala a aplikovala na zemědělské pozemky).

7. K námitce, kterou žalobkyně zpochybňovala, že by uniklá hnojůvka z polního hnojiště byla závadnou látkou podle § 39 odst. 1 vodního zákona, neboť správním orgánem prvního stupně nebyly odebrány vzorky a nebyla provedena jejich analýza, žalovaný uvedl, že únik hnojůvky z polního hnojiště dne 25. 10. 2014 byl místně příslušným vodoprávním úřadem – Městským úřadem Vítkov, odborem životního prostředí (dále též „vodoprávní úřad“), vyhodnocen jako havárie ve smyslu § 40 vodního zákona. Žalovaný doplnil, že dle § 40 odst. 1 vodního zákona je havárií mimořádné závažné zhoršení nebo mimořádné závažné ohrožení jakosti povrchových nebo podzemních vod. Jak podle žalovaného vyplývá ze spisového materiálu, dne 25. 10. 2014 se hnojůvka z polního hnojiště, které bylo umístěno na pozemku parc. č. 2039 v k.ú. Melč, dostala prostřednictvím vodního toku do rybníka s rybí osádkou, čímž prokazatelně došlo k závažnému zhoršení povrchových vod a také k ohrožení životního prostředí rybí osádky v rybníce. Žalovaný konstatoval, že byl-li dne 25. 10. 2014 zjištěn stav věci – havarijní stav (havárie podle § 40 odst. 1 vodního zákona), o němž nebyly důvodné pochybnosti, nebylo již zapotřebí odebrat vzorky hnojůvky a ty následně analyzovat. O havarijním stavu vyžadujícím okamžitá opatření ostatně podle žalovaného svědčí také skutečnost, že vlastník hnojůvkou zasaženého rybníka se snažil zabránit dalšímu vtoku hnojůvky do rybníka a pro záchranu rybí osádky využil vodu z jiného výše položeného rybníka, aby vodu v rybníce zasaženém hnojůvkou více naředit, jak plyne ze záznamu o úkonech předcházejících kontrole čj. ČIŽP/49/OOV/1417567.001/14/VAW ze dne 29. 10. 2014.
8. Žalovaný dále v odůvodnění Napadeného rozhodnutí uvedl, že správní řízení vedené z moci úřední ve věci uložení pokuty za předmětné delikty bylo zahájeno na základě kontrolního zjištění správního orgánu prvního stupně, které bylo iniciováno ohlášením havárie ze dne 25. 10. 2014. Žalovaný konstatoval, že pro projednání správních deliktů není podstatné, zda měl správní orgán prvního stupně provádět kontrolu hnojiště před datem 25. 10. 2014, či nikoliv. Pro uložení sankce za spáchané správní delikty je dle žalovaného podstatné, že dne 25. 10. 2014 došlo k havárii na povrchových vodách (vodní tok a rybník s rybí osádkou), která byla způsobena závadnou látkou – hnojůvkou uniklou z nezabezpečeného polního hnojiště.
9. K samotnému umístění polního hnojiště ve vztahu k předmětnému vodnímu toku považoval žalovaný za potřebné dodat, že § 43 vodního zákona definuje vodní toky jako povrchové vody tekoucí vlastním spádem v korytě trvale nebo po převažující část roku. Skutečnost, že se povrchová voda z klimatických důvodů po určitou část roku v korytě vodního toku nenachází, podle žalovaného neznamena, že závadné látky z polního hnojiště nemohou ohrozit jejich jakost. Samotné koryto vodního toku se může podle žalovaného stát prostředkem pro transport závadné látky dále po toku, což se v tomto konkrétním případě také dne 25. 10. 2014 stalo. Závadná látka – hnojůvka se do vodního toku, pravostranného přítoku Melčského potoka, dostala pročištěním jeho koryta, které provedla sama žalobkyně. O tom, že v blízkosti polního hnojiště začíná pravobřežní přítok Melčského potoka, nemůže být podle žalovaného sporu, neboť tento vodní tok je uveden (včetně jeho grafického zobrazení) ve veřejně dostupné centrální evidenci vodních toků, kterou na internetových stránkách (<http://eagri.cz/public/web/mze/voda/>) spravuje Ministerstvo zemědělství. Tuto skutečnost ostatně podle žalovaného potvrdil správce tohoto vodního toku, Lesy České republiky, státní podnik, Správa toků – oblast povodí Odry, prostřednictvím své zaměstnankyně L. Š. V záznamu o úkonech předcházejících kontrole čj. ČIŽP/49/OOV/1417567.001/14/VAW ze dne 29. 10. 2014 je dle žalovaného doslovně uvedeno, že „dle sdělení pracovnice Lesy ČR, státní podnik, bezejmenný tok začíná v

prostoru přilehlém k polnímu hnojišti, vede v linii rýhy, v prostoru lesa „Široký les“ se stéká s dalším bezejmenným tokem a dále se vlévá do rybníků v majetku pana P. B.“.

10. Žalovaný uvedl, že žalobkyni není přikládána k tíži skutečnost, že polní hnojiště bylo umístěno na nevhodném místě. Citoval přitom závěry vyslovené správním orgánem prvního stupně na str. 5 odůvodnění Prvostupňového rozhodnutí, dle nichž *„jednou z hlavních příčin havarijního znečištění vodního toku bylo nevhodně umístěné hnojiště na půdním bloku 8704, který účastník řízení převzal do užívání v květnu 2014 společně s tímto hnojištěm. I přes své rizikové umístění nebyla v okolí hnojiště provedena žádná opatření zabráňující možnému odtoku hnojůvky do toku“*. Žalobkyni je tak podle žalovaného přikládána k tíži skutečnost, že takto nevhodně umístěné hnojiště žádným způsobem proti úniku závadné látky nezabezpečila, čímž byla naplněna skutková podstata správního deliktu dle § 125g odst. 3 vodního zákona [nesplnění povinnosti dle § 39 odst. 4 písm. b) vodního zákona].
11. K otázce výše uložené pokuty žalovaný poznamenal, že správní orgán prvního stupně při určení výměry pokuty aplikoval absorpční zásadu, kdy u sbíhajících se deliktů je za všechny tyto delikty vyměřena jedna pokuta podle ustanovení vztahujícího se na ten z deliktů, který je přísněji postižitelný. V posuzovaném případě lze podle žalovaného za správní delikt dle 125a odst. 1 písm. l) vodního zákona uložit podle § 125a odst. 2 písm. d) téhož zákona pokutu až do výše 1 000 000 Kč, za správní delikt dle § 125g odst. 3 vodního zákona lze podle § 125g odst. 5 písm. c) téhož zákona rovněž uložit pokutu rovněž až do shodné výše. Žalovaný doplnil, že vzhledem k tomu, že v tomto konkrétním případě jsou oba správní delikty postižitelné stejnou maximální částkou, byla uložena pokuta za správní delikt s největším dopadem na životní prostředí, tedy delikt podle § 125a odst. 1 písm. l) vodního zákona za porušení § 39 odst. 1 vodního zákona. Uložená pokuta podle § 125a odst. 1 písm. l) vodního zákona ve výši 50 000 Kč podle § 125a odst. 2 písm. d) vodního zákona odpovídá dle přesvědčení žalovaného ve smyslu § 125l odst. 2 téhož zákona závažnosti správních deliktů, zejména způsobu jejich spáchání a jejich následkům a okolnostem, za nichž byly spáchány, což má oporu v přezkoumatelné správní úvaze obsažené v odůvodnění Prvostupňového rozhodnutí. Žalovaný v obecné rovině uvedl, že výše pokuty by měla být vždy taková, aby byla citelným zásahem do majetkového stavu delikventa, tak, aby ho odrazovala od dalšího takového či podobného protiprávního jednání. Jak podle žalovaného vyplývá z ustálené judikatury, pokuta by měla efektivně působit jako trest i jako odstrašení (prevence). Pokuta by v žádném případě neměla být bagatelní, avšak zároveň nesmí být likvidační, což žalobkyně podle žalovaného vůbec nenamítala. Žalovaný doplnil, že posoudil výši uložené pokuty z pohledu zákonem daných kritérií, přičemž se plně ztotožnil s hodnocením správního orgánu prvního stupně. Dle žalovaného bylo ze strany správního orgánu prvního stupně přihlédnuto ke všem rozhodným okolnostem, které mohly mít vliv na stanovení výše pokuty. Žalovaný přitom neshledal důvod pro snížení uložené sankce s tím, že výše uložené pokuty se jeví v celkovém kontextu jako opodstatněná a má v tomto případě hlavně preventivní a výchovný charakter.

III. Žaloba

12. Pod **prvním žalobním bodem** žalobkyně namítala, že pokud žalovaný v Napadeném rozhodnutí uvádí, že hnojůvka je prokazatelně závadnou látkou ve smyslu § 39 odst. 1 vodního zákona, neboť se jedná o nebezpečné látky dle přílohy č. 1 vodního zákona, které mají nepříznivý účinek na kyslíkovou rovnováhu ve vodním prostředí, pak s tímto

tvrzením nelze podle žalobkyně souhlasit, neboť nebyla kontrolována kvalita vody, kam údajně hnojívka z hnojiště vytekla, a tedy zda skutečně měla nepříznivý vliv na kyslíkovou rovnováhu ve vodním prostředí.

13. Žalobkyně se domnívala, že hnojívka zároveň svým složením nesplňuje charakteristiku nebezpečné látky dle přílohy č. 1 k vodnímu zákonu.
14. Žalobkyně namítala, že závěr žalovaného v Napadeném rozhodnutí, že vzorky hnojívky a jejich analýza nebyla provedena, neboť se jednalo o havárii dle § 40 vodního zákona, je v rozporu se skutečností. S poukazem na § 40 odst. 2 vodního zákona uvedla, že hnojívka není ropnou látkou, zvláště nebezpečnou látkou ani radioaktivní zářič a radioaktivní odpad, přičemž k události nedošlo v chráněné oblasti přirozené akumulace vod nebo v ochranném pásmu vodních zdrojů, tudíž se v tomto případě nemohlo jednat o havárii dle § 40 vodního zákona. Uvedla, že nebyla-li zkoumána kvalita vody, kde mělo dojít k výtoku hnojívky, nelze následně s určitostí tvrdit, že došlo k prokazatelnému závažnému zhoršení povrchových vod, neboť nebyl proveden důkaz o zhoršení kvality vod.
15. Správní orgány podle žalobkyně svévolně tvrdí a mají za prokázané skutečnosti, které nebyly nijak blíže zkoumány, tedy nebylo prokazováno závažné zhoršení kvality povrchových vod, aby mohlo být nade vší pochybnost zjištěno, zda skutečně došlo k porušení povinnosti. Podle žalobkyně se nejednalo o havárii, neboť nebyla naplněna definice vodního zákona.
16. Žalobkyně poukázala na to, že v protokolu o závadném stavu - havárie se uvádí, že projevem havárie je pěna na přítoku do rybníku a při odtoku ze stavidla rybníku, avšak již není uvedeno, zda byla tato pěna nějak zabarvena či nikoliv, tudíž se mohlo jednat o běžné pění jako u každého splavu. Dále je zde podle žalobkyně uvedeno, že v době šetření voda bez zápachu. K tomu žalobkyně poznamenala, že výluhy z hnojiště mají charakteristický zápach, který je velmi stálý, je proto s podivem, že voda nijak nezapáchala, tedy není zcela jisté, zda skutečně došlo ke znečištění povrchových vod hnojívkou, nebo znečištění pocházelo z jiného zdroje.
17. Žalobkyně dále v této souvislosti namítala, že v listinách je rovněž uvedeno, že byl odebrán vzorek č. 1 a vzorek č. 2, přesto žalovaný v Napadeném rozhodnutí uvedl, že nebylo potřeba odebírat vzorky a podrobit tyto vzorky zkoumání. Žalobkyně namítala, že není jasné, z jakého důvodu nebyly tyto vzorky analyzovány, když byly odebrány.
18. Žalobkyně rovněž uvedla, že v předmětných listinách je dále uvedeno, že množství uniklé látky nelze zjistit a snad se jedná o naředenou močůvku z hnojiště. Podle žalobkyně tedy ani na místě nebylo správnímu orgánu zřejmé, co skutečně do povrchových vod uniklo, když tyto vody byly navíc bez jakéhokoliv zápachu. Podle žalobkyně je proto rozporné tvrzení žalovaného, že nebylo důvodných pochyb pro odebrání a analyzování vzorků, přesto bylo pristoupeno k uložení pokuty žalobkyni.
19. Žalobkyně poukázala na obsah bodu 3 Záznamu o úkonech předcházejících kontrole ČIŽP ze dne 29. 10. 2014, podle něhož „v době šetření se v rýze vyskytovaly zbytky hnědých tekutin“, s tím, že podle žalobkyně nikde nebylo uvedeno, zda tato hnědá voda nějakým způsobem zapáchala či nikoliv nebo o jakou tekutinu se ve skutečnosti jednalo. Správní orgány podle žalobkyně předpokládaly, že se jedná o vyteklou hnojívku, avšak nebylo zkoumáno, zda se nejedná pouze o vodu zabarvenou huminovými látkami, které jsou podle žalobkyně v půdě běžně přítomné a rozptylem ve vodě zabarví vodu do hněda.

Podle žalobkyně je vysoce pravděpodobné, že voda byla zabarvena právě v důsledku přítomnosti huminových látek ve vodě, zvláště po prudkých deštích. O tomto podle ní svědčí i ta skutečnost, že nebyl patrný žádný charakteristický zápach hnojůvky. Voda tak mohla být podle žalobkyně zbarvena splachem ze svrchních půdních vrstev a nelze tedy hovořit o závadných látkách a jakémkoliv pochybení žalobkyně.

20. Žalobkyně doplnila, že rozhodnutí správního orgánu je postaveno pouze na jakési domněnce tohoto orgánu, kdy nebyla provedena žádná analýza vzorků, která by prokázala, že se jedná o závadné látky dle vodního zákona, a zda skutečně došlo k úniku hnojůvky do povrchových vod. V rozhodnutí rovněž podle žalobkyně není řádně odůvodněno, jakým způsobem mohlo dojít k ohrožení povrchových nebo podzemních vod, když správní orgán neprovedl analýzu vzorků a není tedy jasné, zda zde byly obsaženy závadné látky, případně jaké závadné látky byly ve vzorcích obsaženy, které by mohly potenciálně ohrozit jakost vod. Podle žalobkyně nebylo nade vší pochybnost zjištěno, zda byla voda skutečně znečištěna hnojůvkou, když nebyl nikde zaznamenán žádný charakteristický zápach a žádné odebrané vzorky nebyly analyzovány.
21. Námitkami uvedenými pod **druhým žalobním bodem** pak žalobkyně poukazovala na to, že se stala vlastnící předmětného pozemku v polovině roku 2014, kdy se hnojiště již na tomto pozemku nacházelo; hnojiště tedy nebylo vytvořeno žalobkyní, ale předchozím vlastníkem pozemku a nebylo tak v silách a možnostech žalobkyně ihned po nabytí vlastnictví předmětného pozemku hnojiště zlikvidovat. Doplnila, že na podzim roku 2014 byla plánována likvidace hnojiště a rozmetání hnojiště na ornou půdu a následným zapravením. Tyto práce už byly v době havárie započaty, což je dle žalobkyně zřejmé ze snímku ortofotomapy pořízeného v roce 2014. Žalobkyně zásadně nesouhlasila s tvrzením, že hnojiště bylo nevhodně umístěno, když hnojiště není na meliorovaném pozemku, není v blízkosti vodního toku ani nezasahuje do ochranného pásma vodního toku (50m), sklonitost pozemku je 2,8°, svažité část pozemku se nachází v severním rohu pozemku, od hnojiště vzdálena 320 m, není v blízkosti zastavěné části obce. Žalobkyně dodala, že dle sdělení pamětníků nebyl zaznamenán za dobu existence hnojiště únik hnojůvky z tohoto hnojiště do vodního toku. Podle žalobkyně je pak v rozporu se skutečností, že v prostoru přilehlém hnojišti začíná bezejmenný tok, když je zde pouze příkop u lesní cesty sloužící k odvodu dešťových srážek. Tento příkop žalobkyně čistila, neboť byl příkop značně znečištěn a na toto vyčištění vynaložila nemalé finanční prostředky, zhruba 39 000 Kč. Žalobkyně konstatovala, že havarijní plán byl zpracován v roce 2012, tedy dlouho před nabytím vlastnictví k pozemku žalobkyní a žalobkyně neměla v úmyslu na tomto pozemku polní ukládku ponechat a při nejbližší možné příležitosti mělo dojít k její likvidaci, z tohoto důvodu nebyla provedena aktualizace havarijního plánu. Do konce listopadu 2014 bylo podle žalobkyně hnojiště dle plánu zlikvidováno. Žalobkyně uzavřela, že *„správní orgán ve svém rozhodnutí konstatuje, že žalobkyně veškerá opatření řádně a důkladně plnila a výslovně uvádí, že k úniku závadných látek do povrchových vod nedocházelo a k dnešnímu dni je hnojiště zcela zlikvidováno, na což byly opět vynaloženy finanční prostředky“*.
22. Pod **třetím žalobním bodem** žalobkyně namítala, že udělená pokuta je nepřiměřeně vysoká, když nebylo přihlédnuto k tomu, že hnojiště zde nebylo založeno žalobkyní, ale ta se stala vlastnící pozemku až v průběhu roku 2014 a již prováděla kroky k likvidaci hnojiště. Dále nebylo podle žalobkyně dostatečně přihlédnuto k tomu, že veškerá opatření řádně plnila a hnojiště zcela zlikvidovala.

23. V doplnění žaloby ze dne 29. 3. 2018 pak žalobkyně navrhla, aby soud využil svého moderačního oprávnění a pro případ, že nevyhoví návrhu žalobkyně na zrušení Napadeného rozhodnutí, uloženou pokutu podle § 78 odst. 2 s. ř. s. snížil.

IV. Vyjádření žalovaného

24. Žalovaný ve svém vyjádření k žalobě ze dne 5. 10. 2015 předeslal, že žalobní námitky vůči Napadenému rozhodnutí jsou po obsahové stránce téměř identické s námitkami obsaženými v odvolání proti Prvostupňovému rozhodnutí ČIŽP, se kterými se žalovaný podrobně vypořádal v odůvodnění Napadeného rozhodnutí.
25. Žalovaný uvedl, že vodní zákon definuje havárii (§ 40 odst. 1 vodního zákona) obecně, jako mimořádné závažné zhoršení nebo mimořádné závažné ohrožení jakosti povrchových nebo podzemních vod. Tato obecná definice umožňuje pod havárii zahrnout jakékoliv mimořádné závažné ohrožení nebo mimořádné zhoršení jakosti povrchových nebo podzemních vod bez ohledu na přesnou specifikaci toho, co havárii může způsobit. V tomto konkrétním případě byla havárie ve smyslu § 40 odst. 1 vodního zákona na povrchových vodách podle žalovaného způsobena závadnou látkou (§ 39 odst. 1 vodního zákona) – hnojůvkou pocházející z polního hnojiště. Ustanovení § 40 odst. 2 vodního zákona podle žalovaného pouze taxativně stanovuje případy závažného zhoršení nebo mimořádného ohrožení jakosti povrchových nebo podzemních vod, které jsou vždy považovány za havárii, aniž by bylo dotčeno § 40 odst. 1 vodního zákona, kdy je každý jednotlivý případ mimořádného závažného zhoršení nebo mimořádného ohrožení jakosti povrchových nebo podzemních vod posuzován na základě správního uvážení místně příslušného vodoprávního úřadu nebo správního orgánu prvního stupně.
26. Žalovaný s odkazem na Napadené rozhodnutí konstatoval, že samotný hnůj (statkové hnojivo nebo též chlévská mrvá) stejně jako jeho výluhy – hnojůvka, jsou prokazatelně závadnými látkami ve smyslu § 39 odst. 1 vodního zákona, neboť se jedná o nebezpečné látky dle přílohy č. 1 vodního zákona, které mají nepříznivý účinek na kyslíkovou rovnováhu ve vodním prostředí. Poukázal na „Záznam o úkonech předcházejících kontrole“ čj. ČIŽP/49/OOV/1417567.001/14/VAW ze dne 29. 10. 2014, v němž správní orgán prvního stupně konstatoval, že považuje zjištěné skutečnosti za správní delikt nedovoleného nakládání se závadnými látkami. Současně poukázal na zápis vodoprávního úřadu ze dne 27. 10. 2014, který je přílohou č. 2 záznamu o úkonech předcházejících kontrole, kde správní orgán prvního stupně jednoznačně konstatoval, že se v případě úniku závadných látek z polního hnojiště do vod povrchových *„jedná o havárii na vodách dle § 40 vodního zákona“*.
27. Jak podle žalovaného vyplývá z písemnosti nazvané „Protokol o závadném stavu – havárie“, vyhotovené vodoprávním úřadem, která je přílohou č. 1 záznamu o úkonech předcházejících kontrole, vodoprávní úřad dne 25. 10. 2014 odebral dva vzorky povrchových vod s obsahem hnojůvky pro svoji služební potřebu. Výsledky rozborů těchto vzorků nejsou podle žalovaného součástí spisového materiálu. Vzorky hnojůvky nebo vzorky povrchových vod nebyly správním orgánem prvního stupně odebrány.
28. Žalovaný konstatoval, že správním orgánem prvního stupně byl ve smyslu § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**správní řád**“), zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, respektive správní orgán prvního stupně neměl pochybnosti o tom, že „hnědými tekutinami“ vytékajícími z polního hnojiště je právě hnojůvka – závadná látka ve smyslu § 39 odst. 1 vodního zákona. V této

souvislosti se odběr a analýza vzorků hnojůvky nebo vzorků povrchových vod s obsahem hnojůvky jevil podle žalovaného jako nadbytečný a z pohledu procesní ekonomie jako nevhodný.

29. Žalovaný pro úplnost uvedl, že žalobkyně v průběhu prvoinstančního řízení nepopírala samotný unik hnojůvky z polního hnojiště do vod povrchových, ke kterému došlo dne 25. 10. 2014, ani skutečnost, že se v případě hnojůvky jedná o závadnou látku ve smyslu § 39 odst. 1 vodního zákona, jak plyne z písemnosti označené „Námitky proti kontrolnímu zjištění uvedenému v protokolu o kontrole ze dne 7. 11. 2014 u J. B.“ ze dne 18. 11. 2014. Skutečnost, že by uniklá hnojůvka z polního hnojiště byla závadnou látkou, žalobkyně zpochybnila až v odvolacím řízení. S touto námitkou se žalovaný vypořádal v odůvodnění Napadeného rozhodnutí.
30. Žalovaný konstatoval, že záměna hnojůvky vytékající z polního hnojiště s povrchovou vodou zabarvenou huminovými látkami je naprosto vyloučena. Zdrojem uniklé hnojůvky bylo prokazatelně polní hnojiště. Ostatně také proto byla podle žalovaného u polního hnojiště zřízena čerpací jímka na uniklou hnojůvku, ze které byla tato čerpána a odvážena, aby dále neunikala do vodního toku. Žalovaný dále uvedl, že žalobkyní namítaný výskyt huminových látek v povrchových vodách po zvláště prudkých deštích by byl zaznamenán také v ostatních přítocích Melčského potoka, tedy i v rybníce výše po toku, z něhož byla dne 25. 10. 2014 použita voda k nařezání rybníka zasaženého hnojůvkou.
31. K absenci zápachu hnojůvky žalovaný uvedl, že statkové hnojivo stejně jako jeho výluhy charakterizuje silný zápach, ovšem pouze pokud je statkové hnojivo v surovém stavu. Jak vyplývá ze spisového materiálu a ze samotného tvrzení žalobkyně, polní hnojiště bylo podle žalovaného na půdním bloku č. 8704 v k.ú. Melč založeno ještě před tím, než jej sama žalobkyně začala užívat, tj. před datem 7. 5. 2014. Žalovaný konstatoval, že mu není známo, kdy skutečně bylo polní hnojiště na půdním bloku č. 8704 v k.ú. Melč založeno, měl však za to, že i doba necelých šesti měsíců, tj. od 7. 5. 2014 do vzniku havárie dne 25. 10. 2014, je dostatečně dlouhé období pro stabilizaci statkového hnojiva na polním hnojišti, které se již dále neprojevuje silným zápachem, včetně jeho výluhů.
32. Žalovaný dále poznamenal, že plán opatření pro případy havárie, nazvaný „Havarijní plán pro zacházení se závadnými látkami“, byl schválen rozhodnutím vodoprávního úřadu čj. ŽP.3385/2012-Ja ze dne 4. 12. 2012. Součástí havarijního plánu byla vytipovaná místa pro dočasná uložení statkových hnojiv na zemědělské půdě. Jednalo se o dvě lokality, půdní blok č. 5602/1 v k.ú. Melč a půdní blok č. 7802/8 v k.ú. Melč. Polní hnojiště, ze kterého dne 25. 10. 2014 unikla hnojůvka do vod povrchových, bylo podle žalovaného umístěno na půdním bloku č. 8704 v k.ú. Melč, tedy na místě, jež nebylo mezi vytipovanými lokalitami uvedenými v havarijním plánu.
33. Pro posouzení deliktního jednání žalobkyně přitom není podle žalovaného podstatné, kdo polní hnojiště založil, pro posuzovanou věc je podstatné, že od převzetí půdního bloku č. 8704 v k.ú. Melč včetně polního hnojiště do svého užívání, tj. od 7. 5. 2014, měla žalobkyně zabezpečit polní hnojiště takovým způsobem, aby nedošlo k uniku hnojůvky do vod povrchových nebo podzemních. Aktualizace stávajícího havarijního plánu nebo vyhotovení nového havarijního plánu měly být podle žalovaného provedeny včas s ohledem na termín předání pozemků včetně polního hnojiště do užívání žalobkyně.
34. K námitce na vynaložení finančních prostředků na čištění příkopu žalovaný uvedl, že právě vyčištění příkopu umožnilo unik hnojůvky do vod povrchových, proto tyto náklady

nemohou být považovány jako okolnost působící při stanovení výše pokuty ve prospěch žalobkyně.

35. K námitce vynaložení finančních prostředků na likvidaci polního hnojiště žalovaný konstatoval, že z veřejné části živnostenského rejstříku vyplývá, že žalobkyně je fyzická osoba podnikající dle živnostenského zákona nezapsaná v obchodním rejstříku. Jedná se tedy o subjekt podnikající za účelem zisku. Žalovaný předpokládal, že hnojení zemědělských pozemků statkovým hnojivem je jejich zhodnocování za účelem dosažení větších výnosů v rostlinné výrobě a v neposlední řadě taktéž k dosažení většího zisku. Podle žalovaného se tedy nejedná o činnost, na kterou by zemědělec vynakládal finanční prostředky bez jejich budoucí návratnosti. Náklady vynaložené na likvidaci polního hnojiště proto rovněž nemohou být podle žalovaného považovány za okolnost působící při stanovení výše pokuty ve prospěch žalobkyně.
36. Žalovaný uzavřel, že správní orgán prvního stupně přihlédl ke všem okolnostem, které mohly mít vliv na stanovení výše pokuty.

V. Posouzení věci Městským soudem v Praze

37. Městský soud v Praze přezkoumal žalobou napadené rozhodnutí i řízení, které mu předcházelo, v rozsahu žalobních bodů, kterými je vázán (§ 75 odst. 1 a 2 s. ř. s.), přitom vycházel ze skutkového a právního stavu v době vydání rozhodnutí. O podané žalobě soud rozhodl v souladu s § 51 odst. 1 s. ř. s. bez nařízení jednání, neboť účastníci s takovým postupem souhlasili (soud jejich souhlas v souladu s § 51 odst. 1 větou druhou s. ř. s. presumoval).
38. Soud se předně zabýval těmi námitkami vznesenými pod **prvním žalobním bodem**, kterými žalobkyně namítala nedostatečné zjištění skutkového stavu a poukazovala na to, že nebylo nade vší pochybnost zjištěno, zda povrchové vody skutečně byly znečištěny hnojůvkou, když nebyl nikde zaznamenán žádný charakteristický zápach a žádné odebrané vzorky nebyly analyzovány. Žalobkyně v rámci uvedeného okruhu námitek mj. namítala, že v době šetření byla povrchová voda bez charakteristického zápachu, v podkladech nebylo uvedeno, zda byla zjištěná pěna zabarvená, či nikoli, a poukazovala na to, že již na místě nebylo podle obsahu spisu správnímu orgánu zjevné, zda ke znečištění povrchových vod skutečně došlo únikem hnojůvky. Žalobkyně poukazovala na jiné v úvahu připadající důvody hnědého zbarvení povrchové vody a namítala, že ač byly na místě odebrány vzorky povrchové vody, nebyly nijak analyzovány.
39. Žalovaný v reakci na uvedené námitky zdůraznil, že žalobkyně v průběhu správního řízení vedeného správním orgánem prvního stupně nepopírala samotný unik hnojůvky z polního hnojiště do povrchových vod. Poukázal na to, že správní orgán prvního stupně vzorky hnojůvky ani vzorky povrchových vod neodebíral, přičemž výsledky rozboru dvou vzorků povrchových vod s obsahem hnojůvky odebraných vodoprávním úřadem dne 25. 10. 2014 nejsou součástí spisu. Žalovaný měl za to, že správním orgánem prvního stupně byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, přičemž správní orgán prvního stupně neměl pochybnosti o tom, že „hnědými tekutinami“ vytékajícími z polního hnojiště je právě hnojůvka, a proto se odběr a analýza vzorků hnojůvky nebo vzorků povrchových vod s obsahem hnojůvky jevil jako nadbytečný a nevhodný. Žalovaný považoval za vyloučenou záměnu hnojůvky vytékající z polního hnojiště s povrchovou vodou zabarvenou huminovými látkami a popsál důvody, pro které měl za to, že absence zápachu nevylučuje závěr o znečištění povrchových vod hnojůvkou.

40. Městský soud v Praze předem vlastního posouzení uvedeného okruhu žalobních námitek zdůrazňuje, že tyto námitky zpochybňující skutkové závěry správních orgánů nelze shledat nepřipustnými či irelevantními z důvodu, že nebyly uplatněny v průběhu správního řízení či jemu předcházející kontroly.
41. Z ustálené rozhodovací praxe správních soudů v tomto směru plyne, že krajský soud je povinen v řízení ve věcech správního trestání připustit jakákoliv tvrzení zpochybňující zjištěný skutkový stav, s výjimkou tvrzení zjevně absurdních, irelevantních a nesmyslných, třebaže takováto tvrzení a jim odpovídající důkazy nebyly bez zjevného důvodu uplatněny ve správním řízení. Rozšířený senát Nejvyššího správního soudu v usnesení ze dne 2. 5. 2017, čj. 10 As 24/2015 - 71, k těmto otázkám vyslovil následující zobecňující právní závěry:

„I. Skutečnost, že obviněný z přestupku byl v řízení před správními orgány zčásti či zcela pasivní, automaticky neznamená, že jeho tvrzení zpochybňující zjištěný skutkový a právní stav a jim odpovídající důkazní návrhy, které jako žalobce poprvé uplatnil až v řízení před krajským soudem, jsou bez dalšího nepřipustné.

II. Žalobní tvrzení či důkazní návrhy krajský soud nemůže odmítnout jako opožděné nebo účelové jen proto, že je obviněný z přestupku neuplatnil, ač tak učinit mohl, v řízení před správními orgány. Krajský soud však na základě skutkového a právního stavu věci, který je povinen v mezích žalobních bodů přezkoumat, může tato žalobní tvrzení shledat irelevantními nebo nevěrohodnými a důkazní návrhy k jejich prokázání odmítnout jako nadbytečné. Tyto své závěry musí krajský soud náležitě odůvodnit.

III. V rámci přezkumu napadeného rozhodnutí je krajský soud povinen zkoumat, zda správní orgány bez ohledu na způsob obhajoby obviněného v řízení o přestupku dostaly své povinnosti zjistit stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu potřebném pro rozhodnutí o přestupku (§ 3 správního řádu). Pokud krajský soud zjistí, že správní orgány takto nepostupovaly, bude na něm, aby na základě žalobních tvrzení a navrhaných důkazů pochybnosti o skutkovém stavu sám odstranil. To může učinit porovnáním s důkazy již provedenými v řízení před správními orgány, zopakováním důkazů již provedených nebo provedením důkazů nových. Jsou-li nedostatky ve zjištění skutkového stavu takového rozsahu, že jejich odstraňování by znamenalo nahrazovat činnost správních orgánů soudem, uloží krajský soud tuto povinnost správnímu orgánu.“

42. Nejvyšší správní soud ve své rozhodovací praxi rozlišil ve vztahu k pasivitě obviněného ze správního deliktu v průběhu správního řízení dva typy situací. V rozsudku ze dne 6. 1. 2016, čj. 2 As 217/2015 - 47, uvedl, že o první se jedná „jestliže již v samotném přestupkovém řízení správní orgány opatří takovou sadu důkazů, jež s ohledem na povahu věci sama o sobě s dostatečnou přesvědčivostí (§ 3 správního řádu z roku 2004) vede k závěru, že obviněný se příslušného přestupku dopustil, a zároveň neexistují žádné rozumné důvody k pochybám o věrohodnosti a úplnosti skutkových zjištění pro posouzení viny obviněného z přestupku, nemůže pasivita obviněného z přestupku ve správním řízení zásadně vést k jeho úspěchu v navazujícím soudním řízení, ledaže by se mu podařilo účinně zpochybnit věrohodnost nebo dostatečnost správními orgány provedených důkazů.“ Na druhé straně však, „pokud správní orgány v rámci přestupkového řízení neprovedou dostatečně úplné dokazování rozhodných skutečností (§ 3 správního řádu z roku 2004), postačí i obviněnému z přestupku, který byl v řízení před správními orgány pasivní, aby poukázal na možné jiné varianty rozhodného skutkového děje, jež nebyly provedeným dokazováním vyvráceny, k tomu, aby byl v řízení před soudem úspěšný.

Je případně na správním soudu, aby v mezích možností daných povahou soudního přezkumu správních rozhodnutí důkazně „oddělil zrna od plev“ a případně zcela nepravděpodobné či jinak bizarní námitky obviněného provedením důkazů eliminoval“.

43. Rozšířený senát požadavek na postup soudu ve shora již zmíněném usnesení čj. 10 As 24/2015 - 71 zformuloval tak, že „krajský soud tedy na základě žaloby přezkoumá, zda správní orgány v řízení o přestupku opatřily takovou sadu důkazů, která po provedeném zhodnocení s ohledem na povahu věci sama o sobě s dostatečnou přesvědčivostí vede k závěru, že se obviněný příslušného přestupku (skutku) dopustil, a zároveň neexistují žádné rozumné důvody k pochybám o věrohodnosti a úplnosti skutkových zjištění pro posouzení viny obviněného z přestupku. Dospěje-li k závěru, že správní orgán své povinnosti zjistit skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, dostál, může krajský soud nově uplatněná žalobní tvrzení ve světle takto zjištěného skutkového a právního stavu věci shledat irelevantními (tj. soud zjistí, že s řízením nijak nesouvisí a nejsou pro jeho výsledek podstatná nebo jsou zcela nadbytečná) nebo nevěrohodnými (tj. soud jejich pravdivosti ve světle dostatečně zjištěného skutkového stavu věci neuvěří) a nově vznesené důkazní návrhy k jejich prokázání jako nadbytečné odmítnout. Tyto své závěry však krajský soud musí vždy náležitě odůvodnit.

Naopak pokud krajský soud zjistí, že správní orgány v řízení o přestupku nepostupovaly v souladu s požadavkem na zjištění stavu věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, bude na něm, aby na základě žalobních tvrzení a navrhaných důkazů pochybnosti o skutkovém stavu sám odstranil. To může v souladu s § 52 a 77 s. ř. s. učinit porovnáním nových tvrzení s důkazy již provedenými v řízení před správními orgány zopakováním důkazů již provedených nebo provedením důkazů nových, resp. nově navrhaných. Přitom platí, jak bylo uvedeno shora, že smyslem soudního přezkumu ve správním soudnictví není nahrazovat činnost správních orgánů a vyprazdňovat účel správního řízení. Pokud tedy krajský soud dospěje k závěru, že nedostatky ve zjištění skutkového stavu jsou takového rozsahu, že jejich odstraňování by znamenalo nahradit činnost správních orgánů, uloží soud tuto povinnost správnímu orgánu (§ 76 odst. 1 písm. b/ s. ř. s.)“.

44. Z právě uvedených závěrů, od nichž neshledal důvodu se jakkoli odchýlovat, přitom soud vyšel i v nyní posuzované věci.
45. Jak bylo rekapitulováno výše, žalobkyně poprvé v řízení před soudem namítla nedostatečné zjištění skutkového stavu a poukazovala na to, že správními orgány nebylo nade vší pochybnost zjištěno, zda povrchové vody skutečně byly znečištěny hnojůvkou, když nebyl nikde zaznamenán žádný charakteristický zápach a žádné odebrané vzorky nebyly analyzovány. Žalobkyně předestřela jinou možnou skutkovou verzi, když poukázala na jiné v úvahu připadající důvody hnědého zbarvení povrchové vody, a namítala, že v době šetření byla povrchová voda bez charakteristického zápachu, v podkladech nebylo uvedeno, zda byla zjištěná pěna zbarvená, či nikoli, a poukazovala na to, že již na místě nebylo podle obsahu spisu správnímu orgánu zjevné, zda ke znečištění povrchových vod skutečně došlo únikem hnojůvky. Současně poukazovala na to, že ač byly na místě odebrány vzorky povrchové vody, nebyly nijak analyzovány.
46. Městský soud v Praze v reakci na uvedené námitky v souladu s východisky plynoucími z výše rekapitulované ustálené rozhodovací praxe Nejvyššího správního soudu posuzoval, zda správní orgány v řízení o správním deliktu opatřily takovou sadu důkazů, která po provedeném zhodnocení s ohledem na povahu věci sama o sobě s dostatečnou přesvědčivostí vedla k závěru, že se žalobkyně správního deliktu dopustila, s tím, že

zároveň neexistují žádné rozumné důvody k pochybám o věrohodnosti a úplnosti skutkových zjištění pro posouzení viny žalobkyně. Po prostudování obsahu správního spisu přitom uzavřel, že správní orgány těmto požadavkům nedostály, přičemž skutkový stav, který vzaly správní orgány za základ Napadeného rozhodnutí, nemá dostatečnou oporu ve správním spisu a vyžaduje zásadní doplnění.

47. Správní orgán prvního stupně ve výroku Prvostupňového rozhodnutí uzavřel, že žalobkyně se dopustila správního deliktu dle § 125a odst. 1 písm. l) vodního zákona tím, že při nakládání se závadnými látkami neučinila přiměřená opatření, aby nevnikly do povrchových vod, což se projevilo dne 25. 10. 2014 únikem hnojůvky z polního hnojiště umístěného na půdním bloku č. 8704 v k.ú. Melč a havarijním znečištěním pravobřežního přítoku Melčského potoka včetně rybníku, jímž tento tok protéká. Závěr o znečištění povrchových vod únikem hnojůvky z hnojiště správní orgán prvního stupně opřel o obsah Zápisu z jednání komise ze dne 27. 10. 2014, čj. MUVI 30976/2014, a Záznamu o úkonech předcházejících kontrole (záznamu z inspekčního šetření) ze dne 29. 10. 2014, čj. ČIŽP/49/OOV/1417567.001/14/VAW. V odůvodnění Prvostupňového rozhodnutí přitom uvedl, že *„z provedeného šetření komise dne 27.10.2014 a z dalších dostupných zdrojů vyplynulo, že havárie byla způsobena únikem hnojůvky z polního hnojiště umístěného na půdním bloku č. 8704, který leží na k.ú. Melč a jehož uživatelem je účastník řízení“*. Doplnil, že *„v okolí hnojiště byl zjištěn ve směru jihovýchodním upravený pruh terénu v délce 350 m a šířce cca 5 m včetně vyhloubené rýhy, kterou za přispění dešťových srážek unikla hnojůvka z prostoru polního hnojiště do příkopy u lesní cesty“*. Současně poukázal na to, že v linii rýhy vede bezejmenný tok, který se stéká s dalším bezejmenným tokem a dále se vlévá do rybníků v majetku pana P. B. Správní orgán prvního stupně rovněž reflektoval obsah Protokolu o kontrole ze dne 7. 11. 2014, čj. ČIŽP/49/OOV/1417567.003/14/VAW, s tím, že je v něm *„mj. podrobně zaznamenán sled událostí související s havárií“*, přičemž z jeho obsahu citoval.
48. Žalovaný posléze v odůvodnění Napadeného rozhodnutí uvedl, že došlo k úniku hnojůvky do vod povrchových, pravobřežního přítoku Melčského potoka včetně rybníku, jímž tento tok protéká, což bylo vodoprávním úřadem vyhodnoceno jako havárie. Uvedl, že jak vyplývá ze spisového materiálu, dne 25. 10. 2014 se hnojůvka z polního hnojiště, které bylo umístěno na pozemku parc. č. 2039 v k.ú. Melč, dostala prostřednictvím vodního toku do rybníka s rybí osádkou, čímž prokazatelně došlo k závažnému zhoršení povrchových vod a také k ohrožení životního prostředí rybí osádky v rybníce. Žalovaný rovněž konstatoval, že byl-li dne 25. 10. 2014 zjištěn stav věci – havarijní stav, o němž nebyly důvodné pochybnosti, nebylo již zapotřebí odebírat vzorky hnojůvky a ty následně analyzovat.
49. Městský soud v Praze ve vztahu k žalobkyni zpochybňovaným skutkovým okolnostem ze správního spisu ověřil, že součástí správního spisu je Záznam o úkonech předcházejících kontrole ze dne 29. 10. 2014, čj. ČIŽP/49/OOV/1417567.001/14/VAW, v němž správní orgán prvního stupně popsal výsledky inspekčního šetření provedeného dne 27. 10. 2014. Ze záznamu plyne, že správní orgán prvního stupně provedl inspekční šetření na základě oznámení havarijního stavu ze dne 25. 10. 2014, které je přílohou tohoto záznamu, a podle něhož měl být stav způsoben únikem tekutin z polního hnojiště žalobkyně do přilehlého bezejmenného toku a jeho prostřednictvím do rybníku ve vlastnictví pana P. B. V záznamu popisujícím zjištění z šetření je uvedeno, že *„v okolí hnojiště byl zjištěn ve směru jihovýchodním upravený pruh terénu v délce 350 m a šířce cca 5 m cca včetně vyhloubené rýhy,*

kteřou prostřednictvím srážek unikly tekutiny z prostoru polního hnojiště do příkopu u lesní cesty“. Současně je zde uvedeno, že „v době šetření se v rýze vyskytovaly zbytky hnědých tekutin...“, přičemž „v místě záústění „jihovýchodní“ rýhy do příkopu u lesní cesty se v příkopě vyskytovala hnědě zbarvená voda. Ve vzdálenosti cca 100 m jižně lesní cestu křížil další bezejmenný tok, prostřednictvím něhož unikly tekutiny polního hnojiště a z příkopu do rybníku.... V době šetření byla voda v tomto toku relativně čistá, k tomu uvedl pan P. B., že po ohrázkování rýhy nátok hnědých tekutin ustal.... V místě rybníků pana P. B. bylo zjištěno, že „horní“ rybník byl prázdný a v „dolním“ se vyskytovala relativně čistá voda mírně hnědé barvy. K tomu uvedl pan P. B., že vodu z „horního“ rybníka použil ke zředění vody v „dolním“ rybníku, aby se pokusil ochránit rybí osádku, což se mu zdařilo“.

50. Správní orgán prvního stupně v záznamu uzavřel, že „považuje zjištěné skutečnosti za správní delikt nepovoleného nakládání se závadnými látkami“.
51. Přílohou záznamu č. 1 je Protokol o závadném stavu – havárie ze dne 25. 10. 2014, a k němu připojená fotodokumentace pořízená vodoprávním úřadem dne 25. 10. 2014. Z protokolu mj. vyplývá, že projevem havárie je „pěna na přítoku do rybníku a při odtoku ze stavidla rybníku...v době šetření bez zápachu, odebraný vzorek č. 2“. V rámci popisu skutečného stavu havárie je přitom v protokolu uvedeno: „v rybníku pohledově barevný odlišný vstup vody – zatím bez úhynu ryb – tmavě obarvená voda postupující přes rybník p. B. dál po toku do rybníka LČR“. Z protokolu je rovněž zřejmé, že byl v místě propustku na lesní cestě odebrán vzorek č. 1. K údajům o množství a druhu uniklé látky je v protokolu uvedeno: „množství nelze zjistit, snad naředená močůvka z polního hnojiště; odebrané vzorky: č. 1 – propustek lesní cesta; č. 2 přítok do rybníka“.
52. Příloha záznamu č. 2 je tvořena zápisem z jednání svolaného vodoprávním úřadem dne 27. 10. 2014 ve věci označené jako „Havarijní událost v k. ú. Radkov u Vítkova ze dne 25. 10. 2014 – únik závadných látek z polního hnojiště do vod povrchových“. V předmětném zápisu je uvedeno, že „z předmětného hnojiště v k. ú. Melč byl zaznamenán únik závadných látek do vod povrchových, do vodního toku Radkovský potok“.
53. Protokol o kontrole ze dne 7. 11. 2014, čj. ČIŽP/49/OOV/1417567.003/14/VAW, jenž je rovněž součástí správního spisu, v části popisu skutkových zjištění pouze rekapituluje závěry plynoucí ze záznamu ze dne 29. 10. 2014 a uzavírá (viz část „Kontrolní zjištění – závěr“), že „dne 25. 10. 2014 došlo k úniku hnojůvky z polního hnojiště... a k havarijnímu znečištění pravobřežního přítoku Melčského potoka včetně rybníku...“.
54. Uvedené okolnosti pak byly rekapitulovány v oznámení o zahájení správního řízení ze dne 13. 1. 2015, čj. ČIŽP/49/OOV/SR01/1417567.002/15/VAW.
55. Soud se zřetelem k takto rekapitulovanému obsahu správního spisu shrnuje, že klíčový skutkový závěr správních orgánů o tom, že povrchové vody byly znečištěny hnojůvkou uniklou z polního hnojiště žalobkyně, který byl podkladem pro navazující právní závěr o spáchání správního deliktu žalobkyně, není dostatečně důkazně podložen.
56. Předmětný skutkový závěr správního orgánu prvního stupně se totiž opírá výhradně o zjištění popsaná v záznamu ze dne 29. 10. 2014 a jeho přílohách, aniž by ovšem v těchto podkladech uvedená zjištění s dostatečnou přesvědčivostí vedla k závěru, že jedinou příčinou zjištěného stavu je únik hnojůvky z polního hnojiště žalobkyně, resp. aniž by bylo vyloučeno rozumně pochybovat o věrohodnosti a úplnosti těchto zjištění pro posouzení viny žalobkyně.

57. Rozhodný skutkový závěr o tom, že závadné látky (hnojůvka) unikly z polního hnojiště žalobkyně a znečistily správním orgánem prvního stupně specifikované povrchové vody, je totiž ve svém důsledku opřen toliko o zjištění uvedená v záznamu ze dne 29. 10. 2014 a zápisu vodoprávního úřadu z jednání ze dne 27. 10. 2014, která bez dalšího za příčinu vizuálního znečištění povrchových vod označila právě únik hnojůvky z polního hnojiště žalobkyně, aniž by však byl uvedený závěr podpořen v řízení provedenými konkrétními důkazy tuto skutečnost prokazujícími. Pokud přitom správní orgán prvního stupně ve výše citované části odůvodnění Prvostupňového rozhodnutí odkazuje na „další dostupné zdroje“, z nichž má údajně tento skutkový závěr vyplývat, tyto podklady nijak nekonkretizuje ani jinak neoznačuje (žádné takové podklady pak soud nezjistil ani z obsahu správního spisu).
58. Soud je přesvědčen, že za dané skutkové situace pro závěr o odpovědnosti žalobkyně za správní delikt spáchaný skutkem identifikovaným ve výroku Prvostupňového rozhodnutí nepostačovalo reprodukovat skutkový závěr vyslovený bez dalšího zkoumání v zápisu z jednání ze dne 27. 10. 2014, převzatý následně v záznamu správního orgánu prvního stupně o úkonech předcházejících kontrole ze dne 29. 10. 2014. Žalobkyně, ač tak učinila teprve v podané žalobě (viz výše), správně poukázala na to, že ani sám vodoprávní úřad v rámci prověřování okolností souvisejících se znečištěním rybníka nepostavil na jisto, zda je příčinou zjištěného stavu právě a jediné únik hnojůvky z polního hnojiště žalobkyně. Jak je uvedeno výše, vodoprávní úřad v Protokolu o závadném stavu – havárii ze dne 25. 10. 2014 v části identifikující druh uniklé látky uvedl, že uniklou látkou je „*snad naředená močůvka z polního hnojiště*“. Nelze přitom pochybovat o tom, že vodoprávní úřad použitým a zdůrazněným obratem „snad“ relativizoval míru jistoty stran charakteru látky, jež měla uniknout do povrchových vod a znečistit je. Ze správního spisu přitom soud nezjistil žádný konkrétní důvod, na základě kterého byla v dalších podkladech pro rozhodnutí (záznam ze dne 29. 10. 2014 a zápis ze dne 27. 10. 2014) původní nejistota stran charakteru látky, která měla povrchové vody znečistit, nahrazena jednoznačným závěrem o tom, že touto látkou je právě hnojůvka z polního hnojiště žalobkyně. Správní orgány žádný takový konkrétní důvod neuvedly a změnu závěru o možné příčině znečištění na jediný a konkrétní potvrzený důvod znečištění neodůvodnily a nevysvětlily.
59. Rozumné pochybnosti o úplnosti a věrohodnosti skutkového závěru o znečištění povrchových vod pak podle soudu plynou z žalobkyní akcentované odlišné skutkové verze, pokud jde o důvody hnědého zbarvení povrchových vod. Správní orgány se v důsledku toho, že se od počátku soustředily na únik hnojůvky jako jediný v úvahu připadající důvod znečištění povrchových vod, nijak nevypořádaly s dalšími v úvahu připadajícími důvody znečištění. Skutkovou verzi předestřená žalobkyní, poukazující na znečištění vody vodou zabarvenou huminovými látkami, které jsou podle žalobkyně v půdě běžně přítomné a rozptylem ve vodě zabarví vodu do hněda, nelze s odkazem na shora popsaná judikatorní východiska označit za zjevně irelevantní či absurdní. Obsah správního spisu, který byl podkladem pro vydání Prvostupňového rozhodnutí a Napadeného rozhodnutí, podle přesvědčení soudu nijak nevylučuje možnost, že povrchová voda byla po deštích zabarvena právě v důsledku přítomnosti huminových látek ve vodě. Nelze tedy vyloučit (obsah správního spisu nepředstavuje dostatečnou oporu pro opačný závěr), že voda mohla být zbarvena splachem ze svrchních půdních vrstev, a nikoli závadnými látkami uniklými z polního hnojiště žalobkyně. Pokud pak žalovaný považoval tuto skutečnost ve vyjádření k žalobě za vyloučenou s tím, že v takovém případě by byla odpovídajícím způsobem zbarvena i voda v „horním“ rybníku pana P. B., je třeba

zdůraznit, že z podkladů zařazených ve správním spisu je v tomto směru patrné, že v okamžiku šetření byl „horní“ rybník prázdný a zbarvení jeho vody tedy není v uvedeném směru k okamžiku šetření důkazně podloženo.

60. Rozumnou pochybnost o úplnosti a věrohodnosti správními orgány přijatého skutkového závěru pak v tomto směru dále podporuje zjištění vyplývající z protokolu ze dne 25. 10. 2014, dle něhož povrchové vody nevykazovaly ke dni šetření žádný zápach. Jakkoli v tomto směru nelze vyloučit žalovaným ve vyjádření k žalobě popsané okolnosti stran zmírnění zápachu hnojůvky v důsledku delší doby trvání uskladnění hnoje, je skutková okolnost spočívající ve zjištěné absenci zápachu, stejně jako žalobkyní zdůrazněná absence zjištění zabarvení pěny, okolností, která dále podporuje nejistotu o tom, zda skutečně došlo ke znečištění povrchových vod látkami uniklými z polního hnojiště žalobkyně.
61. Průkaznou v tomto ohledu podle soudu není ani fotodokumentace připojená k protokolu ze dne 25. 10. 2014, pořízená vodoprávním úřadem rovněž dne 25. 10. 2014, neboť z ní jednoznačná odpověď na důvody znečištění povrchové vody nikterak nevyplývá (správní orgány to ani v průběhu správního řízení nijak netvrdily).
62. Správnímu orgánu prvního stupně, popř. žalovanému přitom podle přesvědčení soudu nic nebránilo, aby svůj klíčový skutkový závěr o důvodech znečištění povrchových vod podpořily jednoznačnými důkazy tento závěr prokazujícími. Ze správního spisu, konkrétně ze shora citovaných částí protokolu ze dne 25. 10. 2014, totiž vyplývá, že vodoprávní úřad na místě šetření odebral dva vzorky. Tyto vzorky však správní orgán prvního stupně nezahrnul mezi podklady pro rozhodnutí a nepřistoupil k jejich vyžádání a zajištění jejich analýzy, popř. vyžádání výsledků analýzy provedené vodoprávním úřadem. Soudu přitom není zřejmé, z jakých důvodů správní orgány od analýzy odebraných vzorků ustoupily a proč její výsledky nepovažovaly za podstatné pro učinění skutkových závěrů v předmětném správním řízení. Je přitom zjevné, že právě prostřednictvím odebrání a analýzy vzorků mohl být skutkový stav postaven na jisto.
63. Takovým důvodem pro neodebrání, resp. pro neprovedení analýzy odebraných vzorků přitom podle soudu nemůže být žalovaným tvrzená nepochybnost skutkového stavu; soud výše vyložil, že klíčový skutkový závěr byl správním orgánem prvního stupně formulován toliko na základě paušálního závěru uvedeného v záznamu ze dne 29. 10. 2014 a zápisu ze dne 27. 10. 2014, které bez dalšího za příčinu vizuálního znečištění povrchových vod označily právě únik hnojůvky z polního hnojiště žalobkyně, aniž by však byl uvedený závěr podpořen v řízení provedenými konkrétními důkazy tuto skutečnost prokazujícími a aniž by byl vyloučena žalobkyní předestřená jiná skutková verze.
64. Z uvedených důvodů soudu nezbylo, než námitkám vzneseným žalobkyní přisvědčit, a se zřetelem k výše rekapitulovaným judikatorním východiskům uzavřít, že správní orgány ve správním řízení neopatřily takovou sadu důkazů, která po provedeném zhodnocení s ohledem na povahu věci sama o sobě s dostatečnou přesvědčivostí vedla k závěru, že se žalobkyně správního deliktu dopustila, přičemž zároveň existují rozumné důvody k pochybám o věrohodnosti a úplnosti skutkových zjištění pro posouzení viny žalobkyně, která v rámci žalobní argumentace předestřela jinou v úvahu připadající skutkovou verzi, jejíž validitu nejsou s to podklady obsažené ve správním spisu vyloučit.
65. Na základě všech shora uvedených skutečností soud Napadené rozhodnutí žalovaného podle ust. § 76 odst. 1 písm. b) ve spojení s § 78 odst. 1 s. ř. s. zrušil pro vadu spočívající v tom, že skutkový stav, který vzal žalovaný za základ Napadeného rozhodnutí, nemá

dostatečnou oporu ve správním spisu a vyžaduje zásadní doplnění, a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. V dalším řízení zohlední žalovaný závěry vyslovené výše v bodech 46 – 64 tohoto rozsudku a bude-li nadále uvažovat o postihu žalobkyně za správní delikt spáchaný skutkem specifikovaným ve výroku Prvostupňového rozhodnutí, doplní v popsáném směru dokazování tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nebudou důvodné pochybnosti.

66. Právním názorem soudu vysloveným v tomto rozsudku je žalovaný v dalším řízení vázán (§ 78 odst. 5 s. ř. s.).
67. Soud pro úplnost uvádí, že se zřetelem ke shora identifikovaným zásadním vadám za této situace nepřistoupil k vypořádání zbývajících žalobních bodů, neboť jimi žalobkyně brojila již proti samotným skutkovým a navazujícím právním závěrům. Vypořádání těchto námitek by tak bylo za tohoto stavu předčasné, neboť nelze vyloučit, že žalovaný své skutkové závěry v návaznosti na doplnění dokazování reviduje, popř. jinak odůvodní.
68. Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ust. § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce měl ve věci úspěch, proto mu soud přiznal náhradu nákladů řízení. Tu představuje zaplacený soudní poplatek ve výši 3 000 Kč, dále náklady za zastoupení advokátem za 3 úkony právní služby po 3 100 Kč (převzetí věci, sepsání žaloby a doplnění žaloby) a 3 režijní paušály po 300 Kč, celkem tedy 10 200 Kč podle ust. § 9 odst. 4 písm. d), § 11 odst. 1, a § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů, a 21% DPH ve výši 2 142 Kč. Celková výše přiznaných nákladů tak činí 15 342 Kč.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

V Praze dne 11. března 2019

JUDr. Ing. Viera Horčicová v.r.
předsedkyně senátu